

Keskkond

Keskkonna peadirektoraadi ajakiri

Eurooplastele

**RESSURSI-
TÕHUSUS**

Kasuta vähem
ja ela paremini

 GREEN WEEK

EFE juhtkiri

Ressursitõhusus oli läbiv teema, mis sidus iga üritust selle aasta rohelisel nädalal. See oli arutelude keskmes peaaegu 40 istungil, millel osales muljetavaldavalt palju silmapaistvaid sõnavõtjaid ja komisjon suuremas koosseisus kui kunagi varem.

Läbi kumas kaks selget sõnumit, mis tulenevad sellest, et kasvavad nõudmised planeedi ressursside suhtes on sattumas silmitsi tõelisusega. Keskkonnavolinik Janez Potočniku jaoks tähendab ressursitõhusus põhimõtteliselt tervet mõistust, sest kes üldse tahab ressursse ebatõhusalt kasutada. Tema kolleeg, kliimameetmete volinik Connie Hedegaard rõhutas, et senine käitumine ei saa enam jätkuda.

Teemat vaadeldi mitmest eri aspektist ja paljude osalejatega. Nende hulka kuulusid äriühingud ja erasektori, mitmesuguste rahvusvaheliste organisatsioonide ja vabariiklaste esindajad ning riiklikud ja Euroopa eksperdid ja ametnikud.

Lisaks peamiste sidusrühmade konverentsile Brüsselis toimus rohelise nädala raames 16 liikmesriigis 30 satelliitüritust enam kui 7 500 osalejaga. Veel 6 500 inimest vaatas konverentsi veebi vahendusel.

Kõikide arutelude tulemused aitavad komisjonil viia lõpule ressursitõhususe tegevuskava aastani 2020 ja isegi aastani 2050. Tegevuskava kinnitatakse 2011. aasta lõpupoole.

Veel üks põnev rohelise nädala üritus oli elav ja teaberikas, tänavu peaaegu 50 stendist koosnenud näitus, milles selgitati, mida ettevõtjad, kohalikud ja piirkondlikud asutused, vabariiklaste ja paljud teised meie keskkonna parandamiseks teevad.

Osalejatel oli samuti võimalik heita pilk tulevikku ja imetleda maailma esimest vaid päikeseenergiaalset lennukit Solar Impulse, kui see maandus Brüsselis pärast Šveitsist alanud edukat õhulendu.

Teil on võimalik vaadata veebi vahendusel enamikku arhiveeritud istungeid tervikuna: klõpsake aadressil <http://ec.europa.eu/environment/greenweek/index.html> lehte „Green Week live“.

KESKKONNATEEMAD INTERNETIS

Kas tahate teada, mida Euroopa Liit keskkonna kaitsmiseks teeb, mis on integreeritud tootepoliitika või millised on ökomärgise saamise tingimused? Kõige selle kohta saate teavet keskkonna peadirektoraadi veebilehelt: ec.europa.eu/environment/index_et.htm

ÕIGUSALANE TEAVE

Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas väljaandes leiduva teabe kasutusviiside eest; samuti mitte võimalike vigade eest, mis võivad vaatamata hoolikale ettevalmistusele ja korduvale kontrollimisele siiski ilmneda.

Trükitud taaskasutatud paberile, millele on antud ELi ökomärgis (ec.europa.eu/environment/ecolabel)

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2011

ISSN 1831-5771

ISBN 978-92-79-18530-4

doi:10.2779/89307

© Euroopa Liit, 2011

Allikale viitamisel on teksti reprodutseerimine lubatud.

Fotode reprodutseerimine ei ole lubatud.

Printed in Belgium

Keskkond Eurooplastele

ec.europa.eu/environment/news/efe/index.htm

TEAVE VÄLJAANDE KOHTA

Keskkond Eurooplastele on kord kvartalis ilmuv väljaanne, mida annab välja Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraat. See on saadaval bulgaaria, hispaania, tšehhi, saksa, eesti, kreeka, inglise, prantsuse, itaalia, leedu, poola, portugali ja rumeenia keeles. Tellimine on tasuta.

Võite ajakirja tellida, kasutades ajakirjas olevat tellimusvormi või internetis aadressil http://ec.europa.eu/environment/maillingregistration/main/mailling_reg.cfm

Peatoimetaja: Róbert Konrád

Korraldaja: Jonathan Murphy

Lisainfo saamiseks võtke palun ühendust teabeosakonnaga: <http://ec.europa.eu/environment/env-informa/>

Teave ja dokumendid:

<http://ec.europa.eu/environment/env-informa/>

Keskkond Eurooplastele veebileht:

<http://ec.europa.eu/environment/news/efe/index.htm>

Sisu

- 03 Ressursitõhusus tähendab: kasuta vähem ja ela paremini
- 05 Arukad võimalused elurikkuse edendamiseks
- 06 Biomajanduse uue potentsiaali kasutamine
- 07 Suhtumise muutmine jäätmetesse
- 08 Toidujäätmete vähendamine Euroopas
- 09 Euroopa tarbimisviiside ja tootmismeetodite keskkonnahoidlikumaks muutmine
- 10 Meie mulla seisundi taastamine
- 11 Keskkonnahoidlikumad põllumajandustavad
- 12 Arenev merendus kasutab merevarusid säästvalt
- 13 Üleskutse paremaks veemajanduseks
- 14 Tõhususe tagasilöögiefekti lahendamine
- 15 Kilekotikoletis
- 16 Solar Impulse

🎯 Ressursitõhusus tähendab: kasuta vähem ja ela paremini

Ressursitõhusus oli selle aasta roheline nädala põhiteema. Kuna surve hinnalistele loodusvaradele, näiteks veele, maale, mineraalidele ja elurikkusele suureneb, on hädasti vaja leida jätkusuutlikke viise nende kasutamiseks. Ligemale 40 istungil uuriti, kuidas seda probleemi lahendada.

„Oleme jäänud kinni süsteemidesse, taristusse ja harjumustesse, mis on loodud ajal, mil ressursid ja ökosüsteemid ei olnud sellises ohus.“

Euroopa Komisjoni keskkonnavolinik, Janez Potočnik

Keskkonnavolinik Janez Potočnik häälestas neli päeva kestnud arutelude meeoleolu, kui väitis avaistungil, et ressursitõhusus tähendab põhimõtteliselt tervet mõistust, ja esitas üleskutse, et roheline nädal peaks tähistama tõelise terve mõistuse revolutsiooni algust.

Hoolimata piiratud ressursidele avalduva surve suurenemisest – iga päev tuleb toita ja ülal pidada 140 000 uut inimest, sest maailma elanikkonna arv kasvab 2050. aastaks 9 miljardini –, on ebatõhusus ja raiskamine liiga tavapärane.

„Oleme jäänud kinni süsteemidesse, taristusse ja harjumustesse, mis on loodud ajal, mil ressursid ja ökosüsteemid ei olnud sellises ohus. Paljudel juhtudel käitume ebatõhusalt, sest sellest on saanud norm. Halbade harjumustest on raske lahti saada,“ ütles ta, kui kutsus üles käitumise põhjalikule muutmisele.

Tema jaoks ei tähenda ressursitõhusus, mis on kõikehõlmava Euroopa 2020. aasta strateegia üks alustalasid, üksnes olemasolevate ressurside jätkumise tagamist. See tähendab ka, et ressurside kasutamine tuleb muuta jätkusuutlikuks.

Lahtisidumine

ÜRO Keskkonnaprogrammi loodusvarade säästva majandamise rahvusvahelise töörühma (IRP) aseesimees, professor ja doktor Ernst von Weizsäcker märkis, et jõukuse lahtisidumine ressurside kasutamisest on tähtsaim eelseisev ülesanne, mis on töörühma tähelepanu keskmes. Ta toonitas, et selline lahtisidumine energeetika, mineraalide, vee ja maa valdkonnas on tehniliselt võimalik ja selle saab muuta poliitiliselt huvipakkuvaks.

Selliseid samme toetab jõuliselt ka üldsus. Hiljutise Eurobaromeetri uuringu alusel usub 87% küsitletutest, et Euroopa saab oma ressursse tõhusamalt kasutada. 5% ei olnud selle väitega nõus ja 8% jättis vastamata.

Lahtisidumisel on erinevaid tahke: heaolu lahtisidumine SKPst, SKP lahtisidumine ressurside kasutamisest ja ressurside kasutamise lahtisidumine keskkonnamõjust. Siiski selgub IRP tarbimise ja tootmise keskkonnamõju käsitlevast 2010. aasta aruandest, et lahtisidumine on siiani olnud piiratud. Näiteks veetarbimine kasvab endiselt koos SKPga ning erimetallide puhul on ringlussevõtu määr vaid 1%.

Professor von Weizsäcker kutsus üles uuele arusaamale tootlikkusest. Varem keskenduti selles vallas tööjõu toodangu suurendamisele. Nüüd tuleks see asendada ressurside tootlikkuse suurendamisega. Et jäljendada eduvalet, mille alusel suureneb tööjõukulude kasvades ka tööjõu tootlikkus, soovitas ta ressurside tootlikkuse dokumenteeritud suurenemise korral tõsta energia ja muude ressurside hinda. Ta väitis, et kõrged energiahinnad ei pruugi majandust kahjustada, tuues näiteks Jaapani, kus majandus õitses sellistes oludes 15 aastat.

Poliitiline toetus

Euroopa Parlamendi keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni esimees Jo Leinen kiitis selle aasta roheline nädala eesmärgid heaks ja soovitas, et uus 2013. aasta järgne mitmeaastane finantsraamistik, mille üle peetakse eelseisvatel kuudel läbirääkimisi, oleks kasulik vahend majanduse keskkonnahoidlikuks muutmisel.

„Senine käitumine ei taga meile vajalikke võimalusi.“

*Euroopa Komisjoni
kliimameetmete volinik,
Connie Hedegaard*

Ta ütles osalejatele, et Euroopa on leiutanud tööstusrevolutsiooni ja nüüd on Euroopa kohustatud uut tööstusrevolutsiooni juhtima, et keskkond puhtaks teha. 2020. aastaks püstitatud energiatõhususe eesmärgid näitasid, et Euroopa Liit võiks siinkohal olla maailmas juhtival kohal.

Üks Saksamaa parlamendiliige rõhutas aga, et energiapaketi siduvad elemendid annavad küll tulemusi, kuid sama ei saa öelda vabatahtlike elementide kohta. „Ressursitõhususe puhul tuleks õppida energiatõhusust käsitleva paketi vigadest,“ ütles ta.

Poliitilist toetust avaldas ka Regioonide Komitee president Mercedes Bresso, kes kirjeldas end kui „ametilt keskkonnaökonomist ja veendumustelt ökoloog“. Ta mainis, et linnadel ja piirkondadel lasub suur vastutus Euroopa ning riiklike õigusaktide rakendamise eest kohapeal.

Esitades pooltväiteid SKPst kaugemale ulatuvate näitajate kohta, kutsus ta ELi üles mõõtma keskkonnamärgide täitmise edendamiseks oma rahaliste vahendite mõju.

Senine käitumine ei saa enam jätkuda

Viimasel istungil rõhutas kliimameetmete volinik Connie Hedegaard sõnumit, millest räägiti kogu nädala jooksul: käitumis- ja tarbimisviiside muutmine on hädavajalik ja sellest peaks saama ELi edulugu.

„Senine käitumine ei taga meile vajalikke võimalusi. Kui harjumuspärane käitumine jätkub, on tulemuseks üldjuhul maailm, mida juba tunneme. Kuid praegusel juhul ei ole see nii. See tähendab heaolu vähenemist, suuremat ebakindlust ja kasvavaid kulusid,“ hoiatas ta.

Volinik leidis, et kui valmistatakse ette komisjoni sügisel esitatavat energia tegevuskava aastani 2050, võiks taastuvenergia puhul püstitada pikaajalisemad eesmärgid, et viia

need kooskõlla tegevuskavaga, milles käsitletakse vähest CO₂-heidet aastani 2050. Samuti soovitas ta kasutada rohkem turupõhiseid vahendeid ja majanduslikke stiimuleid, et parandada ressursside hinnakujundust. Tema sõnul võimaldab kliimamuutuse probleemi lahendamine ja ressursitõhususe tagamine liikuda edasi, et soodustada kasvu, uuenduslikkust ja tööhõivet.

Osalejatele edastati enne koduteele asumist veel üks selge sõnum. Tulekul on nn roheline rass, sest riigid konkureerivad selle nimel, kes on keskkonna vallas kõige tõhusam ja saastab kõige vähem. Maailma Säästva Arengu Ettevõtlusnõukogu president Björn Stigson ütles, et võitmiseks peab riik muutma oma koduturu nõudlust loovaks.

Ta pakkus välja, et Hiina võidab, sest teeb suuri investeeringuid puhtasse energiasse ning on tuule- ja päikeseenergia alal juhtpositsioonil. Korea püüdleb selle poole, et olla üks viiest üleilmsest keskkonnahoidlikust jõujaamast. India püüab samal ajal pakkuda oma elanikkonnale odavaid lahendusi. See on konkurents, millega EL on silmitsi. 🌍

Arukad võimalused elurikkuse edendamiseks

Miljonid inimesed mängivad golfi, et tervislikult puhata, ning veelgi enam inimesi jälgib järjepidevalt tippgolfarite edu. Palju vähem teatakse aga seda, millise panuse annavad need arvukad golfirajad Euroopa elurikkuse edendamisse.

Euroopas on 6 800 golfirada. Need laiuvad peaaegu 400 000 hektaril – see on Brüsselist 25 korda suurem maa-ala. Kuid sellest pindalast niidetakse ja hooldatakse korrapäraselt vaid poolt, tänu millele tekivad suured piirkonnad, mis soodustavad taimestiku ja loomastiku kaitset ning arengut.

Steve Isaac Euroopa Golfiliidust selgitas istungil, mille teema oli „Arukam koostöö loodusega, et kaitsta elurikkust“, võimalusi, kuidas sport aitab Euroopa ametiasutustel kaitsta, edendada ja taastada elurikkust, vähendada agrokemikaalide kasutamist ning soodustada tõhusat veetarbimist.

Liit innustab oma liikmeid hoolitsema selle eest, et kõiki golfiradu arendataks jätkusuutlikult, ja samuti järgima oma töös väljatöötatud elurikkuse suuniseid. Steve Isaaci ettekanne sisaldas ka näiteid radadest, mis on ehitatud endiste jäätmete ladestuskohtade ja kaevanduste alale ning millest on nüüdseks saanud tervislikud elupaigad paljudele eri liiki lindudele, loomadele ja taimedele.

Ettevõtjate ökosüsteemi hindamine

James Griffiths Maailma Säästva Arengu Ettevõtlusnõukogust (WBCSD), mille liikmete hulka kuulub 200 üleilmset ettevõtjat ja mis tegutseb üleilmse arengu valdkonnas äriühiskonna esindajana, rääkis ökosüsteemi teenuste ettevõtlusalasest aspektist. See sisaldab nii ohtusid kui ka võimalusi.

© iStockphoto

Ta hoiatas, et keskkonda mitteaustav käitumine võib kahjustada ettevõtja tegevust, tema mainet ning põhjustada reguleerimis- ja juriidilisi probleeme. Teisalt aitab parimate tavade kohaldamine luua uusi turge ja töötada välja uusi tooteid.

WBCSD koostas juhendi ettevõtjate ökosüsteemi hindamiseks, mille eesmärk on parandada ökosüsteemi teenuste hindamise kaudu ettevõtja otsustusprotsessi. Juhendis on märgitud, et ökosüsteemi hindamist hakeatakse järjepidevamalt kasutama poliitiliste otsuste puhul ning et finantssektor ja ettevõtjatevahelised kliendid hindavad võimalike investeeringute ja tarneahelate kaalumisel üha enam elurikkuse ja ökosüsteemiga seotud ohte.

Juhendis antakse ettevõtjatele nõu, kuidas mõõta, hallata ja leevendada oma sõltuvust ökosüsteemi teenustest ning määrata kindlaks äririskide ja võimaluste hulka. Selle põhisõnumite sekka kuulub tõsiasi, et äritegevus sõltub elurikkusest ja ökosüsteemi teenustest ning mõjutab neid. James Griffiths soovitas kärpida ettevõtjatel nende meetodite abil kulusid, luua uusi tuluallikaid ning hinnata paremini vastutust ja kahjutasuriske.

Ettevõtjate ökosüsteemide hindamise juhendi saab alla laadida aadressilt: http://www.wbcd.org/DocRoot/V5aiYK6enw6XqphqqkTT/WBCSD_Guide_CEV_April_2011.pdf

Biomajanduse uue potentsiaali kasutamine

Biomajandus on praegu väärt umbes 2 triljonit eurot ning annab Euroopas tööd enam kui 20 miljonile inimesele. See on Euroopa 2020. aasta strateegia põhielement ning aitab palju kaasa toiduga kindlustatusele, energiatõhususele, tervislikule elustiilile ja kliimamuutuse probleemi lahendamisele. Komisjon töötab välja strateegiat, et soodustada selle täieliku potentsiaali saavutamist.

mis esitatakse üldsusele uue tehnoloogia mõjude kohta. Tegevuskavas käsitletakse ka muid asjakohaseid teemasid, näiteks valitsemine, väljaõpe ja rahvusvaheline mõõde.

Biomajandus tegelikkuses

Dr Rolf Stratmann Saksamaa Liitvabariigi Haridus- ja Teadusministeeriumist esitas ülevaate biomajandusest oma koduriigis. 2010. aastal avaldatud riiklikus strateegias on toiduga kindlustatus esmatähtis valdkond ning lisaeesmärk on suurendada jätkusuutlikku põllumajandustoodangut.

Saksamaal on 531 biotehnoloogiat kasutavat ettevõtjat. Lisaks tegutseb selles valdkonnas veel 114 muud asutust, 89 ülikooli ja 104 uurimisinstituuti.

Bologna ülikooli professor Fabio Fava teavitas istungil osalejaid Namaste projektist, millega alustati 15 kuud tagasi ja mille raames uuritakse uusi edusamme toiduainete töötlemise jäätmete integreeritud majandamise vallas Indias ja Euroopas, rakendades kõrvalsaaduste kasutamiseks säästvat tehnoloogiat.

Põhiidee on seotud kõrvalsaaduste kogumise ja selliste toiduainete töötlusliinil nagu tsitrusviljad ja granaatõunad. Neid stabiliseeritakse ja töödeldakse enne nende kasutamist selleks, et valmistada uusi toiduaineid, mille kvaliteeti ja ohutust kontrollitakse enne tarvitamist põhjalikult.

Eurooplaste hulgas valitseb kindel arusaam, et biomajandus toob meie ühiskonnale palju kasu. Euroopa Komisjoni korraldatud laialdane nõupidamine näitas, et üle 90% vastajatest on võimalike kasutegurite suhtes optimistlikud või neis lausa veendunud. Lühiajalises plaanis hõlmavad need saaste ja jäätmete vähendamist ning põllumajandustoodete ja teenuste pakkumise kasvu.

Kuid nagu ütles teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi üksusejuhataja istungil, kus vaadeldi toiduga kindlustatust ja bioressursside säästvat majandamist, on väljendatud ka muret. Dr Antonio Di Giulio sõnul võib bioloogiline mitmekesisus tuua kaasa elurikuse vähenemise ning toiduga kindlustatus

ja ressursid võivad arengumaades sattuda surve alla, sest üha suuremat osa põllumajandustoodangust kasutatakse muul eesmärgil kui toiduks.

Komisjon koostab praegu Euroopa strateegiat ja tegevuskava jätkusuutliku biomajanduse väljaarendamise kohta aastaks 2020. See valmib 2011. aasta lõpuks ja selles käsitletakse muu hulgas kahte põhiraskust: piisavate seoste puudumine paljude biomajandust mõjutavate meetmete vahel ning sektori otsustajate ja sidusrühmade vahel.

Strateegias rõhutatakse vajadust ühtse poliitilise raamistiku, tarviliku teadustegevuse, bioturgude arendamise ja selge teabe järele,

☉ Suhtumise muutmine jäätmetesse

ELi ettevõtjad muudavad üha enam oma suhtumist jäätmetesse, muundades taaskasutatavaks ressursiks materjalid, mis varem oleks prügilasse veetud või ära põletatud. Eesmärk on seda suundumust levitada ja luua tõeline ringmajandus.

Delegaatidele räägiti rohelisel nädalal, et tänu ressursside kasutamisele seotud traditsioonilise sirgjoonelise suhtumise muutmisele on võimalik kärpida jäätmekäitluse kulusid, säästa puutumatuid ressursse ja vähendada heitmeid. „Jäätmete mõiste tuleks tulevikus üldse kaotada,” ütles Saksamaa endine parlamendiliige Monika Griefahn, kes juhib nüüd keskkonnaalast nõustamisbürood.

„Pikaajalises plaanis ei ole meil vaja tõhus olla ega midagi säästa, sest kõik peaks naasma olelusringi. Kõik on kasulik.”

Monika Griefahn teeb koostööd Euroopa ettevõtjatega, et rakendada meetodit „hällist hällini”, mis jälgendab looduse ringrotsesse. Tema sõnul võib see tuua kaasa vanade T-särkide kompostimise, et väetada uusi puuvillapõõsaid, või tööstuslikumaid võtteid. ELi institutsioonides laialdaselt kasutatavaid Herman Milleri kontoritoole on näiteks lihtne koost lahti võtta ning lahtivõetud osi saab taaskasutada või ümber töötada uute toolide valmistamiseks.

Tööstuslik sümbioos

Peter Laybourn Ühendkuningriigis asuvast nõustamisbüroost International Synergies rääkis mõistest „tööstuslik sümbioos”, mis koondab ettevõtjad, et kasutada parimal viisil ära üksteise kõrvalsaadusi ja jäätmekäitluse. Näited hõlmavad keemiatehastes tekkivat heitsoojust, mida kasutatakse kasvuhoonetes, et kasvatada aasta ringi tomateid, ning üht Rumeenia projekti, mille raames kogunes 20 väike- ja keskmise suurusega ettevõtjat, et pakkuda puitlaastplaatide tehasele puidujäätmekäitluse, säästes seeläbi metsamaad ja säilitades kohalikke töökohti.

Tema sõnul näitavad kuue aasta jooksul Ühendkuningriigi riikliku tööstusliku sümbioosi programmi alusel kogutud kontrollitud andmed, et sellega tegelevad ettevõtjad hoidsid kokku 35 miljonit tonni CO₂ ning 1 miljard eurot. Projekt on iga investeeritud euro kohta toonud valitsusele tagasi 9 eurot. Sarnaseid tulemusi esitas ka Markus Andersen Kalundborgist – kohast, mis on maailma vanim tööstusliku sümbioosi projekt.

Oma ettekandega keskkonnahoidlike ärimudelite kohta esines istungil ka Markus Bjerre. Põhjamaade Ministrite Nõukogu algatatud projekt „Keskkonnahoidlikud ärimudelid Põhjamaades” koondab majandus- ja keskkonnateadmisi nende mudelite kohta, mis hõlmavad sageli tooteteenusesüsteeme, mis tagavad klientidele nende vajadustele vastavad tooted ja teenused. Ta näitas, kuidas muudab üleminek toodete müümiselt *kui selliselt* tooteid *sisaldavate* teenusesüsteemide müümisele suhteid tarnijate ja klientide vahel ning innustab tarnijaid tegema uuendusi ja olema veelgi säästvam.

Ta ütles, et keskkonnahoidlike ärimudelite levitamiseks on vaja laiemat arusaama, valitsuse toetavaid ja kooskõlastatud meetmeid ning ettevõtjate ja avaliku sektori hoiaku muutumist.

Keskonnavolinik Janez Potočnik jagas ekspertide entusiasmi. „Kasutusel on palju uuenduslikke ärimudeleid, mille abil on leitud lahendus ressursside tõhusaks kasutamiseks,” ütles ta delegaatidele. „Tööstuslik sümbioos, tooteteenusesüsteemid ja „hällist hällini” meetod peavad muutuma üldkasutatavaks.” ☉

© Euroopa Liit 2011

„Pikaajalises plaanis ei ole meil vaja tõhus olla ega midagi säästa, sest kõik peaks naasma olelusringi.”

Keskkonnakaitse ja edendamise agentuuri (EPEA) „hällist hällini” projekti edendaja Monika Griefahn

🎯 Toidujäätmete vähendamine Euroopas

Euroopa tavapärasel majapidamisel visatakse ära 20–30% ostetud toidust. See ei tähenda ainult toidu, vaid ka selle valmistamiseks ja kõrvaldamiseks kasutatava CO₂, vee ja energia raiskamist. Toidu raiskamine on samuti kulu. Mida saab teha selle peatamiseks?

segadust,“ rääkis ta rohelise nädala delegaatile. Euroopa Parlament ja nõukogu on osana ettepanekust toidualase teabe kohta selgitanud mõiste „kõlblik kuni“ tähendust. See aitab toidukäitlejatel määrata kindlaks, kas tootele tuleb märkida kuupäev märgistusega „kõlblik kuni“ või „parim enne“.

Filmitegija Valentin Thurn, kes esitles üht osa oma dokumentaalfilmist „Taste the Waste“, väitis, et tootjad ja jaemüüjad teevad teadlikult segadust tekitavaid märgistusi, et veenda tarbijaid täiesti kõlblikku toitu ära viskama ja uut ostma. Ta rääkis delegaatile, et kaupmeeste sõnul on „parim enne“ ajavahemikud viimase kümne aasta jooksul lühemaks muutunud.

Pakendi kujundus võib aidata tarbijatel veenduda selles, et nad valivad õige koguse toitu. David Bellamy toiduaine- ja joogitööstuste konföderatsioonist tõi näite liigendatud pakenditest: eraldatavad toiduportsjonid aitavad tarbijatel hoiduda ostmast rohkem, kui nad vajavad.

Ka ettevõtjad raiskavad toitu. Suur osa sellest toimub töötlemise ja müümise ajal ning valitsevas majanduskriisis on ettevõtjatel suur soov võtta meetmeid säästmiseks.

Denis Knoops Belgia jaemüügiettevõttest Delhaize ütles, et tema firma teeb toidujäätmete vältimiseks kõik võimaliku. „Peaaegu kõik meie jäätmed tekivad kaupluses,“ ütles ta. „Väikesed poed peavad tellima kasti kaupa, kuid võib juhtuda, et nad ei müü kõiki tooteid maha.“ Delhaize kasutab nüüdisaegseid ladusid, et väikesed kauplused saaksid osta vaid vajalikku. 🎯

Ettevõtjad ja tarbijad raiskavad Euroopas peaaegu 90 miljonit tonni toitu aastas. Suurt osa sellest saaks säästa. Siiski näitavad uuringud, et teadlikkus sellest probleemist on puudulik. Jäätmete ja ressursside tegevusprogrammi (WRAP) kohaselt leiab Ühendkuningriigis näiteks 89% inimestest, et nemad suuri toidukoguseid ei raiska.

Toitu raisatakse kõikidel toiduahela tasanditel – seda teevad tootjad, valmistajad, jaemüüjad, toitlustajad ja tarbijad. Peamised põhjused on ületootmine, praaktooded ja pakendid, kehv varude haldamine, teadmiste puudumine toidu tõhusast kasutamisest (näiteks võimalikult laialdane ülejääkide

ärakasutamine), ostude kehv plaanimine ja segadus märgistusega. See tähendab, et toidujäätmete vähendamise jõupingutuste puhul tuleb tähelepanu pöörata toiduainete tarneahela kõikidele lülidele ja tegeleda erinevate põhjustega.

Segadust tekitav märgistus

Komisjoni tervise- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi peadirektori Paola Testori Coggi sõnul on võimalik säästa 60% majapidamises tekkivatest toidujäätmetest, mis Euroopas ära visatakse. „20% sellest toidust visatakse ära põhjusel, et toidu kuupäevamärgistus tekitab

🎯 Euroopa tarbimisviiside ja tootmis-meetodite keskkonnahoidlikumaks muutmine

ELi säästva tarbimise ja tootmise tegevuskava vaadatakse läbi 2012. aastal. Euroopa Komisjon kaalub mitut meetet tegevuskava tugevdamiseks sellistes valdkondades nagu toodete märgistamine ja ettevõtjate keskkonnategevuse tulemuslikkus.

Euroopa Komisjoni ametnik Pavel Misiga ütles rohelisel nädalal, et tarbimine on säästva tarbimise ja tootmise tegevuskava eelseisva läbivaatuse ajal tähelepanu keskses. Ta rõhutas, et kuigi tegevuskavas on pandud ette mitu edasipüüdlikku meetet, mis on juba kehtestatud, ei olnud tegevuskava tarbimist käsitlev peatükk selle vastuvõtmise ajal 2008. aastal piisava põhjalikkusega koostatud.

„Küsimine endilt, kui kaugemale saavad avaliku sektori asutused inimeste käitumise mõjutamisel minna. Kas meil on õigus seda teha ja kas meil on selleks vahendeid?“ küsis ta.

Pavel Misiga sõnul soovib komisjon järgmisel aastal toimuva säästva tarbimise ja tootmise tegevuskava läbivaatamise kaudu tugevdada oma terviklikku tootepoliitikat. Eelkõige plaanib komisjon karmistada toodete märgistamise eeskirju ja võtta käsile eksitavad keskkonnavalased väited. EL tahab samuti leida lahenduse teguviisile, mida tuntakse planeeritud vananemise all. See tähendab, et ettevõtjad valmistavad tahtlikult tooteid, mida tuleb sageli välja vahetada.

Selle aasta alguses sidusrühmadega toimunud arutelude ajal ütles komisjon, et kaalub keskkonnahoidliku riigihanke kohustuslikuks muutmist. Kehtiva säästva tarbimise ja tootmise tegevuskava kohaselt peaks 2010. aastaks pooled ELi avalikest pakkumistest põhinema keskkonnakriteeriumidel, kuid see eesmärk ei ole siduv.

© Euroopa Liit 2011

„Soovime innustada ettevõtjaid analüüsima oma tulemuslikkust säästva tootmise vallas.“

Keskkonna peadirektoraadi säästva tarbimise ja tootmise üksuse juhataja Pavel Misiga

Ettevõtjate suurem osalus

Eelseisva läbivaatuse käigus käsitletakse ettevõtjate keskkonnategevuse tulemuslikkust. „Soovime innustada ettevõtjaid analüüsima oma tulemuslikkust säästva tootmise vallas,“ ütles komisjoni ametnik.

Pascal Gréverath Šveitsi toiduettevõttest Nestlé ütles, et ettevõtjad vajavad juhiseid selle kohta, kuidas oma tulemuslikkust mõõta. „Nii kaua, kuni me ei saa seda mõõta, on seda [võimatu] parandada,“ ütles ta ja lisas, et tähtis on sellise reguleeriva asutuse olemasolu, kes tagab, et see, mida ettevõtja väidab tegevat, vastab tõele.

Doreen Fedrigo keskkonnapoliitika instituudist (IIEP) ütles, et säästva tarbimise ja tootmise tegevuskava läbivaatamise käigus tuleb tegeleda ressursside hinnakujundusega. „Meil tuleb majanduslikult võimatuks muuta olukord, kus pakutakse tooteid, mis seisavad 30 sekundit ja visatakse seejärel ära,“ ütles ta.

Pascal Gréverath oli nõus, et mõne ressursi hind tuleks määrata läbimõeldumalt. „Praegu on selge, et vee hind on liiga madal.“ Ta mainis, et Lõuna-Aafrika on näide heast hinnapoliitikast. Riik annab oma kodanikele sellisel hulgal tasuta vett päevas, mis vastab nende põhivajadustele. Kui vett tarbitakse rohkem, küsitakse selle eest tasu. 🎯

Meie mulla seisundi taastamine

Valglinnastumine avaldab survet Euroopa mullale ning põhjustab maa kahjustamist ja muid negatiivseid mõjusid, näiteks elurikkuse vähenemist. Vähestes riikides kehtib poliitika, mis käsitleb sõnaselgelt seda probleemi, kuigi teadlikkus vajadusest vähendada maa kasutuselevõtmist suureneb.

20 000 m² bürooruumi jahutamiseks ja maksab ühe kilovatt-tunni energiahinna alusel umbes 500 000 eurot – seda vaid ühe hektari isoleeritud mulla eest.

Meetmete võtmine kõikidel tasanditel

Austria aruandes soovitatakse võtta meetmeid ELi, riiklikul ja piirkondlikul tasandil põhimõttel „piira, leevenda ja korva“, mis sisaldub ELi rahastamiseesmärkides. Struktuurifondide puhul, millest on tavapäraselt toetatud arenguprojekte, kus kasutatakse suuri maa-alasid, tuleks autorite sõnul pöörata rohkem tähelepanu mulla seisundi halvenemisele.

ELi-ülestel meetmetel on siiski oma piirangud. Euroopa Komisjon on püüdnud mulla isoleerimise probleemi juba mulla raamdirektiivi kaudu lahendada, aga mõned liikmesriigid on ettepaneku tagasi lükanud.

Aruande kohaselt peaks valitsused riiklikul tasandil jälgima igal aastal maa vähenemise määra ning nõudma, et piirkondlikud ja kohalikud asutused seaks eesmärgid selle määra alandamiseks.

Aruande tulemused kaasatakse riiklikele, piirkondlikele ja kohalikele asutustele mõeldud ja järgmisel aastal valmivatesse ELi juhistesse mulla isoleerimise kohta, ütles komisjon.

Igal aastal võetakse ELis täiendavalt kasutusele 1000 km² maad eluasemeteks, teedeks ja muud liiki taristuks. Suur osa sellest kaetakse jäädavalt. Selline mulla isoleerimine tähendab toiduainete tootmiseks või looduslikeks elupaikadeks kasutatavast viljakast maast ilmajäämist ja põhjaveevarude vähenemist. Et me ei kaotaks valglinnastumise arvelt veelgi rohkem mulda, on rohelistel nädalal esitatud aruande kohaselt vaja igal tasandil võtta kooskõlastatud meetmeid.

Austria keskkonnaagentuuri koostatud aruande põhjal võib valglinnastumine suurendada ka üleujutuste ohtu. Aruandes pakutakse välja kolmeastmeline meetod, mis põhineb mulla edasise isoleerimise piiramisel, selle mõjude leevendamisel ja möödapääsmatute kahjude korvamisel teiste piirkondade arvelt. Seda võiks teha maksete kaudu, mida saab kasutada mulla kaitseks, nagu tehakse Tšehhi Vabariigis ja Slovakkias.

Kaasautor Gundula Prokop leiab, et vaja oleks ka stiimuleid, mis edendaks keskkonnaohutumat linnaarengut. Tema sõnul peaksid arendajad tagama, et säiliks mulla põhifunktsioonid, näiteks läbilaskvus.

Investeeringe jätkusuutlikkuse võib end ära tasuda pikaajalises plaanis. Itaalia Emilia Romagna maakonna mullaekspert Nicola Filippi ütles, et mullale avalduva valglinnastumise mõju miinimumini viimine aitab vähendada üleujutuste ohjamise kulusid. Korvavate üleujutusvee takistusvalade rajamine maksab tavaliselt enam kui 100 000 eurot/ha, ütles ta.

Teise näite mulla isoleerimise majanduslikest tagajärgedest tõi Silke Hoeke, kes on nõustaja mulla planeerimise valdkonnas ja kes juhtis tähelepanu lahtise mulla mõjule linnasisesele keskkonnale. On leitud, et isoleerimisest tuleneva mulla jahutusfunktsiooni vähenemine on samaväärne energiahulgaga, mis kulub

☉ Keskkonnahoidlikumad põllumajandustavad

Integreeritud tõrje on üks pestitsiidide kasutamise vähendamist käsitleva ELi strateegia nurgakivid. Eeldatavasti muudab see viisi, kuidas põllumajandustootjad oma taimi kaitsevad. Tööstusharu rõhutab siiski, et pestitsiidid täidavad ülimalt tähtsat osa.

„Me ei saa ressursitõhusaks nii kaua, kuni peame kasutama keemilisi pestitsiide,“ ütles Daniel Lesinsky vabaihendusest PAN Europe. Pestitsiidide kasutamine, mis on peamine moodus kahjurite ja taimehaiguste vastu võitlemiseks, väheneb märkimisväärselt alles siis, kui võetakse arvesse selle väliseid kulusid, rääkis ta rohelise nädala delegaatidele.

Tsiteerides analüüsi 2005. aasta raamatust „The Pesticide Detox“, ütles Daniel Lesinsky, et pestitsiidide kogukulu moodustas Saksamaal ja Ühendkuningriigis vastavalt 195 miljonit ja 302 miljonit USA dollarit aastas. Joogivee puhastamise kulu on vaieldamatult suurim. Muud tervisemõju, elurikkuse ja kliimaga seotud kulud on väiksemad.

Daniel Lesinsky toetas integreeritud tõrjet, mille eesmärk on vähendada kahjurite tekitatud kahju taimedele kõige säästlikumalt ning võimalikult väikese ohuga inimtervisele ja keskkonnale. 2009. aasta pestitsiidide säästvat kasutamist käsitleva direktiivi alusel peavad ELi liikmesriigid tagama, et kõik professionaalsed kasutajad rakendavad 2014. aastaks integreeritud tõrje üldisi põhimõtteid.

Vajadus suurema toetuse järele

Ühendkuningriigi põllumajandustootja Peter Hall osutas suurtele kasuteguritele, mida on võimalik integreeritud tõrje abil saavutada. Ta kutsus üles tootjate, jaemüüjate ja turustajate tihedamale koostööle parima tava vallas. Tema sõnul ei tea paljud põllumajandustootjad alternatiivseid kahjurite tõrjemeetodeid.

Taani põllumees Lars Jorgensen väitis, et põllumajandustootjad vajavad pestitsiidide

kasutamise vähendamiseks majanduslikke stiimuleid. Ta märkis, et Taanis 1980ndatel võetud poliitiliste meetmete tulemusel kasutab riik 60% vähem pestitsiide kui Prantsusmaa või Ühendkuningriik. See on saavutatud põhiliselt asjatundliku ja sõltumatu kohaliku nõustamisteenistuse abil.

Teine takistus on Peter Halli arvates ajakulu ja tohutud rahalised kulud, mida on vaja uute tehnoloogiate turuletoomiseks. „Toote registreerimine on üks suuremaid takistusi edusammude tegemisel,“ ütles ta.

Friedhelm Schmider Euroopa Taimekaitseliidust ütles, et tööstusharu on võtnud oma

kohustuseks säästvuse. Praegu on pestitsiidid „palju sihipärasemad, neid on rohkem katsetatud, nende kasutamine on reguleeritum ning need on keskkonnaohutumad ja tõhusamad kui varem,“ rääkis ta delegaatidele, lisades, et pestitsiidide abil toodetakse väiksemal maa-alal suuremat saaki.

Schmider ütles, et pestitsiidide kasutatakse koos kaitsemeetmetega, näiteks luuakse elupaiku tootmisest kõrvalejätud maal. Suurem saak olemasolevalt põllumajandusmaalt aitab luua elupaiku mitmesuguste liikidele. Ta lisas, et sobivate herbitsiidide kasutamine vähendab samuti mullaerosiooni, sest maad haritakse võimalikult väikeses ulatuses. ☉

☉ Arenev merendus kasutab merevarusid säästvalt

Euroopa ookeanid ja mered sisaldavad palju rikkusi, sealhulgas toitu, energiat ja ravimeid, mida tuleb säästvalt kasutada. ELi merestrategia direktiivi eesmärk on tagada, et inimtegevuse juhtimise suhtes võetava ökosüsteemil põhineva lähenemisviisi kaudu saavutatakse 2020. aastaks kogu ELi merevetes hea keskkonnaseisund. Euroopa Komisjon korraldab põhjaliku uuringu paljude olemasolevate võimaluste kohta.

Samuti märkis ta, et merekeskkond on koduks peamistele taastuvatele energiaallikatele, sealhulgas tuule-, laine- ja loodete energiale. Paljutöotava väljavaatega on ka ookeani soojusenergia. Esile tõsteti ka merebiotehnoloogia tähtsust: looduslikest bioaktiivsetest mere-toodetest saab valmistada hulgaliselt ravimeid ning dr Joel Querellou (Ifremer) rõhutas selle valdkonna olulisust ja vajadust edasise teadustöö järele.

Istungil ettevõtjaid esindanud Paul Holthus organisatsioonist World Ocean Council avalikustas, kuidas erinevad meretööstuses tegutsevad edumeelsed ettevõtjad teevad praegu juhtkonniti koostööd, et leida eri ookeanide ja piirkondade jaoks võimalikke lahendusi.

Keskonna peadirektoraadi direktor Gustaaf Borchardt lõpetas istungi sellega, et rõhutas, kui suures ulatuses tagab merestrategia raamdirektiiv integratsiooniraamistiku. Ta rääkis, kuidas keskkonnamõjude piiriülesus tõstab esile ressursi jagavate naabrite laialdase koostöö tähtsuse ning innustab neid lahendama probleeme ja lõikama vastastikku kasu. Valitsev majanduskriis ja loodusvarade nappus osutavad ilmselgetele eelistele, mis kaasnevad merevarude optimaalse kasutamisega, sest see loob võimalikult suure majandusliku väärtuse ja viib keskkonnamõjud miinimumini. Ta ütles, et ressursitõhusus ei tähenda väiksemahulistemat, vaid paremat tootmist. Ta lõpetas üleskutsega uuenduslikkusele ja jätkusuutlikkusele teaduslikes ja tehnoloogilistes meetodites ning ELi meetmetes. ☉

2008. aastal kehtestatud ELi merestrategia raamdirektiivi eesmärk on saavutada 2020. aastaks merevetes hea keskkonnaseisund, arvestades samal ajal inimtegevuse kogusurvet. Selle õigusraamistiku edukas rakendamine võimaldab nii praegustel kui ka tulevastel põlvdel kasutada merekaupu ja teenuseid säästvalt.

Merenduse kasvule pühendatud rohelise nädala istungil rääkis komisjoni merendus- ja kalandusajade peadirektoraadi direktor Ernesto Peñas Lado uuringust, milles käsitletakse Euroopa merede põhiprobleeme

ning keskendutakse merendussektori ja rannikualade potentsiaali avamisele. Uuringu eesmärk on tagada säästev kasv ja merevarudel põhinev tööhõive ning merendussektorite ja rannikualadega seotud teadus- ja majandustegevus. Ühtlasi annab see aluse komisjoni 2012. aasta teatisele merenduse kasvu kohta.

Professor Michael Scoullas (MIO-ECSDE) juhtis tähelepanu suundumusele, mille raames minnakse ühe ressursi (näiteks liiva, nafta, soola või vee) ammutamise sektoripõhiselt meetodilt üle terviklikumale ja ühtsemale meetodile.

Üleskutse paremaks veemajanduseks

Vesi on piiratud ressurss. Kuivõrd tööstus, põllumajandus ja majapidamised ei näita mingeid märke janu kustumisest, on seda hinnalist ja ebakindlat toodet vaja tõhusamalt hallata ning üldsuse teadlikkust tuleb suurendada. Kui neid muutusi tegu- ja käitumisviisides ei tehta, ületab nõudmine peagi pakkumise.

Üleilmne veetarbimine moodustab praegu 4500 miljardit kuupmeetrit aastas. Kui see suundumus jätkub, jõuab tarbimine 2030. aastaks 6900 miljardi kuupmeetri. Nõudlust suurendavad sellised tegurid nagu elanikkonna kasv, muutuvad toitumisharjumused ja vajadus hooajavälise saagi järele. Selle kasvu saab osaliselt katta tõhususe vallas tehtavate parandustega ning taristu arendamisega tammide ja veehoidlate kujul.

Kuid nagu rõhutas dr Giulio Boccaletti ettevõttest McKinsey & Company, võib nõudlus ikkagi ületada pakkumist 40% ja see vahe võib ühe kolmandiku maailma elanikkonna puhul olla vähemalt 50%. Ta tuvastas mitu võimalust lahenduse leidmiseks. Nende hulka kuulub energia ja vee tõhususe revolutsioon, tootlikkuse parandamine põllumajanduses ning veekasutusõiguste ja hinnapoliitika.

Viimase punkti kiitis heaks ülikooli Universidad Politécnica de Valencia professor Enrique Cabrera Marcet, kes toonitas vajadust suurema tõhususe ja kõrgemate hindade järele. Ta ütles, et muutuvkulud, peamiselt keskkonnanakulud, peaksid olema kohustuslikud ja nii suured, kui tõhususe edendamiseks vaja. Toruleke ei tähenda ainult veekadu, vaid sellega kaasnevad ka ebavajalikud energiakulud, mis tekivad vedeliku pumpamise tõttu. Tema kogemused näitavad, et kõrge veehinnaga kaasneb vähem lekkeid ja vastupidi.

Veemajanduse programmi (WSP) koordinaator Sabine von Wirén-Lehr selgitas tõhusa ja säästva veemajanduse strateegiaid määratleva algatuse kasutegureid. Selles on kehtestatud normid, see sisaldab kontrolli- ja sertifitseerimissüsteemi ning selles esitatakse peagi juhised teabevahetuse kohta.

WSPd võib kasutada nii avalik kui ka erasektor, et saada abi vee raamdirektiivi rakendamisel, uuendada ja arendada uusi turuvõimalusi ning kujundada ettevõtjate tegevust ja kaubamärke. Coca-Cola, kes müüb 1,6 miljardit pudelit päevas, on üks süsteemis osalev ettevõtja. Saavutamaks oma eesmärki anda keskkonnale tagasi peaaegu sama kogus vett, mida ta kasutab oma toodetes, teeb ta veega seotud haavatavuse analüüsi igas oma tehases üle maailma. Analüüsis keskendutakse võimalustele, kuidas vett kaitsta, ringlusse võtta ja taastada ning kuidas veekasutust vähendada.

Edela-Hispaania Doñana projekti koordinaator Eva Hernández Herrero kirjeldas üksikasjalikult edusamme, mis saavutati tänu sellele, et lahendati piirkonna maasikakasvatavate ebaseadusliku veekasutusega seotud probleem. Põllumajandustootjate ja jaemüüjatega koostööd tehes veenab Maailma Looduse Fondi (WWF) Hispaania esindus tootjaid võtma kasutusele vett säästvad ja tõhusamad niisutussüsteemid. 🌱

🎯 Tõhususe tagasilöögiefekti lahendamine

Ressursitõhusus on põhjustanud juba suuri sääste, aidates piirata heitmeid näiteks ehitus- ja transpordisektoris, kuid see võib avaldada ka vastupidist mõju. Euroopa Komisjon uurib seda teemat, et leida probleemile lahendus.

Autori dr Dorothy Maxwelli sõnul on uurimistöös alles varajases etapis. Aruandes vaadeldi põhiliselt otseseid mõjusid, mille korral väiksemad kulud energia ja vee puhul annavad tulemuseks tarbimise kasvu. Mõjud võivad olla ka kaudsed ja sel juhul kasutab tarbija sääste keskkonda kahjustavaks tegevuseks, näiteks kauglendudeks.

Juhuslikkuse puudumine

Ettevõtte Bio Intelligence Service koostatud aruande põhjal jäävad hinnangud maantee- ja transpordi tõhususe meetmete võimaliku tagasilöögiefekti kohta 30% ja 80% vahele. See näitab, et tagasilöögiefekt on olemas. „Kuid see ei tähenda, et tõhususe saavutamiseks tehtavad pingutused ei ole tähtsad,“ ütles dr Maxwell delegaatidele.

Ühendkuningriigi Sussexi ülikooli professor Steve Sorrell esitas veel ühe uurimuse. Enamikus uuringutes keskendutakse veole ning kütte- ja jahutusseadmetele. Kuigi hinnangud on ülimalt erinevad, leitakse ka neis uurimustes tõendeid tagasilöögiefekti kohta.

„Me ei saa eeldada, et tagasilöögiefekt puudub, nagu leiti [2006. aasta] Sterni ülevaates [kliimamuutuse majandusliku mõju kohta],“ ütles ta. Võimalike meetmete hulgas, mida võiks võtta kasutusele selle efekti vastu võitlemiseks, oleks tõhususnormid või kõrgem CO₂ hind.

Selle probleemi lahendamiseks võetavate parimate meetmete suhtes lähevad arvamused lahku. Üks rohelisel nädalal osaleja märkis, et liiga laialdane arutelu tagasilöögiefekti kohta võib veenda tarbijaid selles, et ei ole mõtet tõhusamalt käituda.

Dr Maxwell teatas, et haridus on üks tema aruandes esile tõstetud põhimeetmetest. Tema sõnul ei pruugi tarbijad, kes soovivad tõhusamalt käituda, mõista, et nende säästud hävivad nende teguviiside tõttu muudel elualadel. 🎯

„Me ei saa eeldada, et tagasilöögiefekt puudub.“

SPRU (teaduse ja tehnoloogia poliitika uuringute osakonna) Sussexi energeetika töörühma vanemteadur ja professor Steve Sorrell

Kuigi seda on endiselt raske mõõta, ei ole ressursitõhususe tulususe osakaal, mis kaotatakse nn tagasilöögiefekti tõttu, roheline nädal ajal esitatud ELi konsultatsiooniaruande tulemuste alusel nii mõnegi väite kohaselt sugugi väike.

Selline efekt tekib siis, kui näiteks autojuht, kes ostab kütusesäästlikuma auto, kasutab säästetud kulusid selleks, et sõita kaugemale ja sagedamini. Mõned eksperdid on tagasilöögiefekti olemasolu suhtes ikka veel kõhklevad seisukohal. Nad leiavad, et isegi kui seda saab tõestada, on see arvatavasti ülimalt tühine nähtus.

Ettevõtte Global View Sustainability Services Ltd. (GVSS) tehnikadirektor dr Dorothy Maxwell

🌀 Kilekotikoletis

Kui eelmisel aastal ajas kilekotikoletis oma kombitsad laiali Sloveenia pealinna Ljubljana tänavatel, siis selle aasta rohelse nädala alguses võttis ta koha sisse Euroopa Komisjoni peakorteri Berlaymonti ees. Koletis on ehitatud 40 000 kasutatud kilekotist ja 7 500 topsist, mis on pärit Sloveenia koolidest. Ta sümboliseerib tarbimise ja jäätmete levikut.

„Koletis ise on keskkonnaga kohanenud ja ellu jäänud. Ta tõrjub meid toiduahelast välja. Teda võib saata edu, aga see sõltub

meist kõigist. Ta kasvab kujuteldamatu tempoga ega heida kellelegi armu. Ta toitub inimeste laiskusest ja vastutustundetusest,“ hoiatavad algatust korraldavad organisatsioonid Ekologi Brez Meja, Lukatarina ja Eco Vitae.

Rohelise nädala esimesel päeval oli Berlaymonti ette püstitatud ringlussevõtukeskus. Möödujatele anti teavet kasutatud mobiiltelefonide kõrvaldamise, kompostimise ja Brüsseli Keskkonna-instituudi rolli kohta (IBGE/BIM).

© Euroopa Liit 2011

© Euroopa Liit 2011

Solar Impulse

© Euroopa Liit 2011

Üks rohelise nädala kõrghetkedest oli ainulaadne üksnes päikeseenergiaal töötav lennuk Solar Impulse. Pärast peaaegu 13 tundi kestnud lendu Šveitsist maandus lennuk Brüsseli lennujaamas, kus seda imetlesid mitu päeva tuhanded heasoo-vijad. Seejärel suundus lennuk Pariisi Le Bourget'sse rahvusvahelisele lennundusnäitusele.

Solar Impulse oli vaid üks paljudest rohelise nädala kõrvalüritustest. Ühtekokku tutvustasid erinevad ELi institutsioonid ja ametid, avalik-õiguslikud asutused ja eraettevõtjad, vabauhendused ja teised organisatsioonid oma tegevust 50 näitusestendil. Samuti sai vaadata kolme fotonäitust toidujäätmetest, hüljatud ja mahajäetud maa-aladest ning lastele mõeldud meelelahutuslikust ja teabekikkast keskkonda käsitlevast multifilmist „Tom & Lila“, mis sai kümneaastaseks. Nädala jooksul linastus kolm filmi: Nicola Dall'Olio „Il suolo minacciato“, Cosima Dannoritzeri „The Lightbulb Conspiracy“ ja osa Christian Baumeisteri filmist „Amazon Alive“.

© Euroopa Liit 2011

Maandumisel ütles piloot André Borschberg, kes on kümme aastat kestnud ja koos Bertrand Piccardiga elluviidud uuendusliku projekti kaasautor: „Lendamine ilma kütuse, müra või saasteta ja peaaegu ilma igasuguse negatiivse mõjuta pakub tohutut rahulolu.“ Pärast sangarlikku reisi olid lennuki akud ikka veel täiesti täis, andes Borschbergile alust arvata, et selle energia oleks saanud müüa elektrivõrgule.

